

Asztmás politikusok, politikus orvosok

Tisztelt Kolléganők, Kollégák, Bohócdokik,
Mindahány Fehérköpenyes Önfeláldozár itt a Kárpát-medencében!

Itt a tavasz, a kikelet, a nyúl és a hazai medicina gumipitypanggal és parlagfűvel bevetett mezején kígyózó átlátható betegutak dús hálózata. Csak pénz nincs – van helyette ez a „dokiság”: a rovatvezető egyik nagy kedvence. Merjünk kicsik, merjünk hülyék, merjünk önmegalázkodók lenni. És képzeljük el,

amint a tárgyalóteremben a bírót birinek, az ügyvédet ügyinek, a rendőrt pedig törminnek hívjuk (megmagyarázom: rangja szerint törzsőrmester lenne a lelkem...) vagy éppen iginek a bankigazgatót... Hallgassuk mosolyogva, amint a gyógyszerügynöknek (nem vigi, mert nem vigéc) Zsuzsa doktornő, Tamások vagyunk – ne kérjünk elnézést harákolva, zavartan köhécselve. Hagyjuk, hogy egy harmadosztályú kertévs-show szintjén kezeljünk. Elvégre mi hívjuk magunkat dokinak (lásd: dokinet és társai) – mi játsszuk betegeinknek: kicsiknek és nagyoknak egyaránt a bohócot – legyen a szándék bármily nemes. Én értem a viccet – csak nem szeretem, írta Sándor György...

Csak magunk tehetünk erről, amivé lettünk: eljátszottunk mindent, amit el lehetett. Ne fogjuk a jelen helyzetet se a politikára – ugyan mi változott bennünk azóta, hogy például dr. Kóka János kolléga a legalább hetven éve senki által le nem tett, csak a média által ruminált „hipokratészi eskü” árnyékában köpenyét hátrahagyva előremenekült a báronyszékbe? S a többiek mind – ki erre, ki arra. Most a régmúlt politikusokat szemlézzük: legyen nyugodt a Kedves Olvasó – a rovatvezetői bátorság nem ér el a jelenig...

a Rovatvezető

Che Guevaráról, Benjamin Disraeliről, Nagy Péterről és III. (Orániai) Vilmosról korábban már hosszasan értekeztünk, most a tengerentúltra kirándulunk. Politikusan önkritikusak leszünk és mindvégig tartózkodóak. Egyébként is, a kórjóslatot illetően a jó orvos betegével szemben ülve óvatosan bizakodó, lelke mélyén önmagával szemben szkeptikus, családjával pedig mélysegesen megértő. Valamilyen okból az amerikai elnökök patográfiája hosszú és kétségbeejtően alapos. A kultúrmedicinában bűvarkodónak ez kincsestár, az információáram mélysége mégis viszolyogtató. Kevesebb tudás talán több lenne. (Már ha ez tudás: és nem csupán adathalomnyi szemét. Erre mondják azt, hogy szelektáljon az olvasó. Igen, ehhez kellene a tudás – amire viszont információszerzéssel tehetnénk szert. Csukafogta róka esete.) A névsor tagjai valamiben közösek, de közülük egyvalaki mégis kilóg a sorból.

1. Mi lehet tehát a közös bennük és ki a „relatív kakuktktojás”?

- Martin Van Buren (1782–1862)
- Theodore Roosevelt (1858–1919)

- Calvin Coolidge (1872–1933)
- Woodrow Wilson (1856–1924)
- John Fitzgerald Kennedy (1928–1963)
- Walter Mondale (1928–)

Az orvos asztmásokról és az író orvosokról korábban már volt szó. Most önkritikusan azokról az orvosokról essék szó, akik politikusként tettek szert ilyen-olyan (kinek ilyen, kinek olyan) hírnévre. Vegyük sorra „szakmánk” néhány jeles és kevésbé jeles személyiségét, akik politikusként lettek híresebbek. (Az előbb hivatást akartam írni, ám az orvoslásban ez ma csak arra való érv, hogy miért dolgozzon a kezdő orvos éjjel-nappal egy kalauz fizetésének feléért.)

2. Ki volt micsoda? (Párosítsuk a neveket a megfelelő jellemzőkkel.)

- Dr. Viktor Adler (1852–1918)
- Dr. Salvador Allende (1908–73)
- Dr. Louis Blanqui (1805–1881)
- Dr. Ernesto Che Guevara (1928–1967)
- Dr. Georges Clemenceau (1841–1929)
- Dr. Francois Duvaliaer (1907–1971)
- Dr. Radovan Karadzics (1945–)

- h Dr. Zöld Sándor (1913–1951)
 i. Dr. George Habash (al-Hakim: az orvos) (1926–2008)
 j. Dr. Doktor Sándor (1864–1945)

A hozzárendelendő jellemzők:

1. Pszichiáter, az Osztrák Szociáldemokrata Párt megalapítója és vezetője, az 1890-es első, bécsi május elseje „kitalálója”.
2. A Tigris: francia miniszterelnök. Magyarország területének kétharmada, lakosságának fele nyomja a lelkét (Trianon). A közhiedelemmel ellentétben szerette magyar menyét. Vajon mi marad hazánkból, ha utálta volna?
3. Debreceni kórboncnok, majd Rákosi belügy-minisztere, ezért különös paradoxon, hogy a munkásmozgalom áldozata.
4. Francia forradalmi szocialista, Marx „előképe”.
5. Kubai, majd közép-amerikai forradalmár.
6. Pszichiáter. A Szerb Köztársaság első elnöke, népirtás vádlottja, gyermekversek szerzője.
7. Híveinek „Papa Doc”, Haiti gyilkos diktátora, Graham Greene örökítette meg.
8. Szülész, szabadgondolkodó, majd kommunista agitátor, a Baranyai Szerb–Magyar Köztársaság (élt: egy hetet) elnöke.
9. Palesztin keresztény, a Palesztin Felszabadítási Mozgalom (PFSZ/PLO) egyik alapítója.
10. Chile elnöke, a CIA áldozata.

A háború a politika folytatása más eszközökkel, tanítja Clausewitz. Ez az oka annak, hogy egy hadvezért is ide tudunk sorolni, aki asztmás volt. A hadvezér és később szintén amerikai elnök Grant-et krónikus alkoholizmusa nem akadályozta abban, hogy nagy államférfi legyen. Az amerikai polgárháború (1861–65) másik nagy északi tábornokát Hookert ma – Tiger Woods (szintén ex-asztmás) módjára – addiktológushoz irányítanak túlzott nemi érdeklődése (szex-addikciója) okán. A hadvezér sleppjét kísérő „hölgyek” így kapták a „Hooker’s girls”, majd csupán „hookers” megnevezést, mely máig él. Hasonlóképpen eredeztetik némelyek a honky-tonk woman – csakúgy nem az elérhetetlen nő kategóriát jelző – szót a hunky-hun(k>g)arian szóból. Maradjon ez az etimológusok gumicsontja. (Az biztos, hogy a XIX. század végén Szentpétervárott a „vengerká”-nak volt egy cseppnyi szaftos felhangja...)

Itt van tehát egy asztmatikus amerikai tábornok, akinek a déli államok ellen vezetett hadjárata (1863–65) a klímaváltoztatás miatt bizonyosan jól tett. Érdekes, pedig a „felperzselt föld” taktikáját követte... Az amerikaiak a II. világháborúban egy harckocsit is elneveztek róla.

3. Melyik tanknak lehetett ő a névadója?

- a. Lee
- b. Patton
- c. Sherman

Megoldások

1. (f) – Valamennyien egyszerre voltak amerikai elnökök és asztmások, kivéve Mondale-t, aki „csak” alelnök volt.

Martin Van Buren az Egyesült Államok 8. elnöke volt. Becenévül lakóhelye, a New York állambeli városka, Kinderhook okán az „Old Kinderhook” szolgált (lásd Eisenhower-t mint Ike-ot, Kennedyt mint JFK-t). Egyetértése jeléül az elé tett hivatalos iratokon ezt használta rövidítve, és egyesek szerint innen ered az OK rövidítés (ami a rovatvezető szerint aligha valószínű).

Theodore Rooseveltt katona, történész, felfedező, New York kormányzója. Epileptiform görcsöktől szenvedett, rövidlátó volt és asztmás, de mindez nem akadályozta abban, hogy egy kemény cowboy-imázszt alakítson ki magáról. Nem az számít, hogy ki vagy, hanem hogy kinek látszol. Bátor, elszánt embernek ismerték, amikor 42 éves korában az USA 26. elnökévé választották.

Az I. világháború lezárásában meghatározó szerepe volt Woodrow Wilsonnak, az USA 28. elnökének. Más Európát, a wilsoni elveken felépülőt reméltek: s ha így tesznek, talán megspórolhattak volna egy második világháborút. Különösen hangsúlyos a nemzeti önrendelkezés lett volna. A napi 18 órás munka Versaillesben – eredményét tudjuk – a súlyos asztma és az arterioszklerózis mellett rohamosan rontott állapotán.

Joseph Hooker
(1814–1879)

Walter Mondale
(1928–)

Calvin Coolidge
(1872–1933)

Érdekes adalék, hogy a számunkra Trianon miatt felejthetetlen Georges Clemenceau (1841–1929) francia miniszterelnök – a „Tigris” – eredeti szakmájára nézve orvos volt. A partnerek testi-lelki kiismerése, teherbíróképességük felmérése hallatlan előnyöket kínált a tárgyalóasztalnál. Vajon mekkora szerepe volt az asztmának a mai Európa kialakulásában? Woodrow Wilson amerikai elnök betegségei számosak voltak. Nem szerepel közöttük a békerendszer összeomlása felett érzett melankólia. Halálára az asztma csak áttételesen vezetett.

Végül stroke okozta paralizisben hunyt el 1924-ben.

Calvin Coolidge az USA 13. elnöke volt: 1923 és 1929 között szolgált, igazán nehéz időkben. Orvosaiban nem bízott – a politikusok megvetése a doktorok iránt korántsem új, sem nem hungarikum –, magát kezelte. Különös módon a zárt szobában elporlasztott klorin, amit légzési nehézségeire alkalmazott, nemigen segített az asztmáján.

Az ambíciózus ír, John Fitzgerald Kennedy számos betegséggel küzdött: és az orvoslás nem volt mindegyikben ártatlan. Hogy döntéseiben mennyire befolyásolta az 1930-as évektől colonpanaszaira szedett szteroid és a következményes Addison-betegség, nem tudni pontosan. Az bizonyos, hogy a Mayo klinikán kapott szteroid kezelés jót tett az asztmájának is: a gyulladáscsökkentő „mellékhatás” jótékonyan befolyásolta légzőszervi panaszait. Ugyanakkor igaza

Salvador Allende
(1908–1973)

volt abban is, amikor tagadta a kórt: ezidőtájt ugyanis az Addison-kórt a tuberkulózistól megtámadott mellékvese következményeként kialakult betegségre értették: és abban valóban nem szenvedett. Jelmondata azonban máig, és nekünk is szól: „Ne azt kérdezd, hogy mit tehet érted a hazád, hanem hogy te mit tehetsz a hazáért”. Nevéhez fűződik a vietnami háború eskalációja, s hogy a Disznó-öböl incidentet követően is megoldatlan maradt a kubai kérdés. Mindenesetre a III. világháborút megúsztuk némi hruscsovi dühkitörés árán, melyet a szovjet

főtitkár az asztal szélének heves, cipő általi verésével nyomatékosított az ENSZ-ben.

Mondale „csak” alelnök volt Jimmy Carter elnöksége idején 1977–1981 között. Mi mindenesetre visszakaptuk a Szent Koronát – igaz, Cyrus Vance hozta.

2. – Összenő, ami összetartozik. Érdekes, hogy a társadalmi nyomorúsággal naponta találkozó orvosokból lett politikusok közül mennyien választották a radikális baloldali irányt.

a1 – Dr. Viktor Adler pszichiáter, az Osztrák Szociáldemokrata Párt megalakítója és vezetője, az 1890-es első, bécsi május elseje „kitalálója”.

b10 – Dr. Salvador Allende Chile elnöke, a CIA áldozata.

c4 – Dr. Louis Blanqui francia forradalmi szocialista, Marx „előképe”.

d5 – Dr. Ernesto Che Guevara kubai, majd közép-amerikai forradalmár.

e2 – Dr. Georges Clemenceau francia miniszterelnök, a „Tigris”, Magyarország területének kétharmada, lakosságának fele nyomja a lelkét (Trianon).

f7 – Dr. Francois Duvalier, híveinek „Papa Doc”, Haiti diktátora, Graham Greene örököltette meg.

g6 – Radovan Karadzics pszichiáter, a Szerb Köztársaság első elnöke, népiirtás vádlottja, gyermekversek szerzője.

h3 – Dr. Zöld Sándor debreceni kórboncnok, majd Rákosi Mátyás belügyminisztere, a saját rendszerének áldozata.

i9 – Dr. George Habash (al-Hakim: az orvos) palesztin keresztény, a Palesztin Felszabadítási Mozgalom (PFSZ/PLO) egyik alapítója.

j8 – Dr. Doktor Sándor szülész, szabadgondolkodó, majd kommunista agitátor, a Baranya-bajai Szerb–Magyar Köztársaság (élt: nyolc napot 1921. augusztus 14–22. között) motorja Dobrovits Péterrel, a széplelkű festővel együtt. A hálás pécsi közönség egy szoborral, egy relieffel és egy utcanévtáblával fejezi ki szolidaritását a hőssel és emlékezik szomorúan arra a tényre, hogy Pécs magyar város maradt.

3. (c) – William Tecumseh Sherman 61 éves koráig élt: azaz az akkoriban várható átlagéletkort számítva szép öregséget. Különösen, ha az amerikai polgárháború halálozási adatait tekintjük... ■